

CONTIMPORANUL

ANUL VIII Nr. 85

APARE DUMINECA

București, Str. Bateriilor 4. Tei. 67/31

Spovedania unuia

Sunt un bărbat de stat. Spătos și înalt. Obez și bubos. Temperamentul meu e vulcanic. Dovadă, crusta roșiatică de care sunt acoperit, ca de o lavă. Ea e rezultatul milioanei de erupții vermiforme ale unei substanțe de un galben-siniliu, care isbucnea, prin stoarcere sau de la sine, din nenumăratele pleiade și constelații de piele, suculente în conținut și terminate în câte un minuscul crater, jilav și întunecos, răspândite pe suprafața mea bosumflată. Popular, aceste mărunte și înșesate metehne, se numesc coșuri. Medicina însă, le-a zis furunculii și ei mi se prăsesc de preferință la ceafă. Mi-i explic, printr'un des gust de sine-înșuși, al organismului, îmbuibat de forță și de săuge. E un flux permanent al fiziologiei mele de Siegfried, o echivalent al menstrualității, o ciudățenie, un paradox al bărbăției. Sunt pleoșnițele fixe pe care trupul singur și le creiază să-și pompeze necurătenia, imitându-le în culoare pe o gamă care urmează toate nuanțele, dela sfeclă până la fosfor. Ceafa mea formează un talaz concav deasupra gulerului, o sgară, un colac de salvare o fessă foarte prielnică desvoltării acestei ciuperării. A fost una din predilecțiile, de pe vremuri, ale femeilor mele, vânătoarea și stărpirea vieții acesteia crâncene și ațățator de sensibile, dealungul și dealatul excepționalei mele făpturi. Prindeau între cele două imaculate degete mediane ale fiecărei mâini, muscelul obrintit și lucios isvorât de pildă, din carnea nasului. Căci am uitat să vă spun că mi-e nasul punctat și alcătuit din bureți flocoși pe cari unul din vezuviile mele se realcătuiește, cu desnădejde. Zăceam în perne, victimă satisfăcută de iminența unui supliciu dubios. Femeia pândia pentru înclăștarea care dă brânci erupției, printre unghiile ei de jăratec: ascuțită durere și suavă liberare. Cuprins de o frică puerilă, — oamenii nu sunt decât niște copii mari, — ceream, fără convingere, să amân execuția: lasă-l, o imploram, că nu e copt!

Ba e copt, îmi răspundea ea în ochi cu o lumină de crimă, și cu respirația oprită — e copt, lasă-mă! Și storcea. Ah! Mă tălăzuim, pe patul de operație ca o balenă. Conținutul isbucnea, slobozit într'o spirală lină care se depunea concentric la poalele umflăturii, pe când femeia îndârjită se căznea să-mi obție par'că și sufletul în purcoiul pestrit și mărunț smuls misterelor mele cutanee. Asemenea ședinte prelungite și intensificate prin chiar fertilitatea cernoziomului din care sunt plăsmuit, — căci vânătoarea se muta din loc în loc, pe ceafă, sub țată, pe nombril, pe bucle obrazului și ale șezutului, pe când gemeam ca o geamandură, — se rezolvau, mai totdeauna, într'un sărut insuficient, dar bălos. Cu vremea însă, a trebuit să renunț la această a doua parte a programului, și să-mi găsească profitul numai în purecarea stridentă a epidermii, de către unghiile mici, iscusite și crude. Figura, prin acest joc, mi s'a ciuruit. Fac masaje cu electricitate, și umplu golurile cu alifii vârtoase. În timpul mi-găloasei toalete, cuget, mai totdeauna, la problemele de stat. Am ajuns foarte repede la concluzia că greutatea se rezolvă dela sine, fără priceperea și soluțiile nimănui, curgerea firească a lucrurilor urmind, fără de greș, treburile publice, încurcate, din punctul mort. Nu pot fi însă acuzat de neglijență în aprofundarea problemelor, cărora cât tîne parlamentul, le mai acord și timpul necesar suirii dealului Mitropoliei, pe jos. Căci footing-ul mi-a fost prescris de medici. Și îmi vine a crede că pentru mine, pedeapsa veșnică începe aci, pe pământ. Într'adevăr, plimbarea pe picioare mi-e spre cumplită caznă. Mai întâi, fiindcă picioarele mi-s scurte și umflate de un început de hidropizie. Șezutul, din această pricină, concav până la amenin-

țare, mi-atărnă, ca o târniță și m-ar târși de pământ dacă pântecul de cealaltă parte, n'ar restabili, într'o oarecare măsură, echilibrul, prin proporțiile lui de montgolfieră. Astfel, prin partea mea de dinapoi aduc cu o disgratioasă orătenie pe când, văzut din față par purtătorul unui imens marsupiu, montat pe gabele mele bondoace: veți conveni că nu dau dovadă în descrierea bizarului meu aspect, de nici o vanitate. Văzut din depărtare, sunt deabinelea o problemă ambulantă, căci anevoie verificați cu ochii liberi, dacă mă apropii sau mă depărtez: iluzie optică pricinuită de inflațiunile mele rotunde și cari pot lesne fi luate una drept cealaltă. Cred chiar că fără voia mea fost-am modelul aceluia inept tip de automobil, construit astfel, că pare a înainta deandratelea.

Dar fie că vin, fie că plec, — să nu uităm că mă găsesc pe dealul ce duce la Cameră, — îndeletnicirea mea nebănuită este să mă folosesc de strădaniile ascensiunii pentru a mă desbăra, de conținutul sonor al ființei mele, prevăzută, ca tot omul cu cepuri opuse și discordante. Cred că dacă n'aș frâna pornirile ghehenei pe care o port, sulf și flacăra, între doagele mele, aș rivaliza în ampolare cu o fanfară sau cu o cireadă, pe rând; țin însă să disciplinez acest exercițiu, să speculez intensiv una din puținele voluptăți ce mi-au rămas. Și să înaintez, astfel, printre muritori, fărănd cu mine o atmosferă proprie, produs intim, invizibil profanilor, dai care trebuie să aibă o strălucire de nimb.

I. Vinea

MILITA PETRAȘCU — Icoană Nouă

Pensionările și Pensionarii

Căutând curaj pentru propria sa amputare, guvernul își exercită deocamdată cruzimea remanierantă asupra funcționarilor. Și fără îndoială, nu-l poate acuza nimeni că dă, în această privință, dovada vreunei slăbiciuni. Are toate însușirile de seninătate și neîndurare ce se cer unui bun călău.

Căci, a „scoate la pensie” pe cineva, în această fostă bună patrie a burșierilor și pensionarilor, echivalează încontestabil cu o execuție. Omul și-așteaptă doar „pensionarea” așa cum își așteaptă boala și moartea. „Am ieșit la pensie” e o jelanie care conține în ea tot atâta obidă și tragică semnare cât vorba: „m'am damblagit”, ori „mi-a ars casa”.

Nenorocirea e veche, Niciun om de bună credință n'o poate pune în sarcina regimului actual. Dar, cu această justă delimitare a răspunderilor, avem dreptul totuși, să pretindem guvernului care își ia curajul groznicilor execuții, cel puțin inițierea unui nou simțământ public pentru executați.

Nimic, desigur, n'a denunțat mai categoric barbaria ordinii noastre morale decât regimul ce se impune — mai ales de zece ani încoace — pensionarilor Statului. În alte părți, — în părțile cu adevărat europene ale continentului în care ne silim să intrăm — pensionarea unui slujbaş, după ani lungi de muncă înseamnă o încoronare, o cinstire, o respectuoasă acordare de repaos. În așa fel

că în anumite funcțiuni, pensionatul primește odată cu retragerea și ceia ce se chiamă „onorariatul”. E făcut, adică, „disector onorar”, „șef onorar”, „inspector onorar”, etc., după funcția ce-a împlinit. Prin aceasta, „scoaterea la pensie” nu e o lepădare crâncenă a rămășiții unui trup și unei minți stoarse și descalificate, ci laurearea publică a stăruinții și vârstei. Omul și-așteaptă „retragerea” cu calm și mândrie; știe că, după o viață de trudă, societatea îl răsplătește cu *ultima avansare*.

Așa se face în Europa... La noi, aici, la gura barbariei, bătrânețea și istovirea în muncă nu sunt titluri de respect pentru ordinea stabilită. Așa că a pensiona un funcționar înseamnă sau o persecuție sau o catastrofă inevitabilă!

Frații noștri de moravuri, din insulele negre ale Oceaniei, au despre bătrânețea semenilor aceiași concepție morală. Dar, papuașii nu au rafinamentul de cruzime de a scoate pe bătrânii lor chiar la pensie; — ei îiucid deadreptul, cu sinceritate. Noi îi punem în „poziție de retragere” îi omorăm brut, cu măestrie, — prin foamete. Papuașul întrebuințează pentru a scăpa de bătrânul neputincios, o metodă prea brutală: dă cu băta la moalele capului. Românul, civilizată și daco-roman, scoate la pensie... Rezultatul — ca și practica etică sunt aceleași; deosebirea e pur formală. Noi suntem un neam prea generos ca să folosim ciomagul într'o operație de asis-

tență socială în care e suficientă pensia. De ce să ne mirăm, deci, de jălania care se ridică în țară de pe urma recentelor pensionări în masă? E strigătul de împotriva instinctuală și de blestem nedrept al nefericitelor legiuni condamnate prin cea mai groznică sentință aceea care lovește cu complicitatea lașă a vârstei, anonim și în serie...

Să așteptăm, însă, ca guvernul care se supune cu un amar eroism obligațiilor de călău ce i le dictează vremea și apărarea momentană a tezaurului public, să găsească de grabă în conștiința lui o poruncă fără de care cruda lui operație de acum e un simplu sport de sălbăticiie: să schimbe soarta pensionarului român. Să facă, adică — cu aceeași promptitudine — ca pensia să nu mai însemne o penalitate, cea mai dură și cea mai nedreaptă; se dictează pentru delictul de îmbătrânire!...

Datoria aceasta a guvernului e complimentul moral neapărat al măsurii de adevărată impunere asupra vieții pensionarilor, obligați, — pentru binele public — să-și înjumătățească pâinea lor și a copiilor.

Oricâte legi măestre s'ar mai întocmi oricâte palate și patriarhii mândre s'ar ridica, oricâte „pulmane” confortabile ar străbate țara, nu vom ieși din rândul moral al Papuașilor atâta vreme cât bătrânețea va fi o crimă iar pensia o execuție pervers administrată.

Dem. Theodorescu

LITERATURA

Atentatorul de d-rul CALIGARI

Într-una din republicele Americii de Sud s'a întâmplat un atentat politic nou. Președintele, îmbrăcat civil, deși principala lui meserie era de general de corp de armată, și a comandat, în munții natali, până la cincisprezece sute de vânători și geambași, prevăzuți cu trei tunuri scurte pentru tragere directă, tocmai primise defilarea gărzii republicane, și trecea printre două rânduri de populație entuziastă, în Fordul său recentist de patru locuri, cu șofer de ciocolată, pornire mecanică, deschis.

Șoferul negru era un fel de a demonstra împotriva moravurilor inumane ale marelui confederații dela Nord. Paradă ocazională de împlinirea unui an, dela marșul și lovitura de stat care-l adusesse în capul treburilor publice.

Un an, de când își făcuse intrarea triumfală în palatul prezidențial, trecând peste cadavrul predecesorului său, străpuns în prag, nefericitul general de corp de armată Carramba, rivalul său părăsit din primul moment de trupele guvernamentale, cuprins de panică la pasul rebelilor din stânci. Invingătorul luase din primul moment măsuri cumplite, pentru menținerea ordinii noui.

Toți șefii partidului advers, generalii și colonelii armatei fugare, au fost executați în primele 24 de ore, conform sentinței unui tribunal marțial cu procedură urgentă. Capii de familie ai fracțiunii plutocratice ostile noului regim, au fost închiși în fortul zidit de spanioli în 1527 și constrânsi acolo să se sinucidă prin strangulare sau aruncare de pe metereze. Averile lor s'au confiscat însă numai pe jumătate, fiindcă dictatorul știa că nimic nu e mai primejdios și mai hotărât decât un adversar adus prin mizerie, la disperare. Iar familiile, constituite în consilii, în jurul câte unui moștenitor minor, pentru o cât mai dibace și mai îndelungată cultivare a disensiunii intestine, fură deportate la țară, pe nesfârșitele pampasuri, printre herghelii.

Jaful prăvăliilor și magazinelor din port, trei zile. Cea mai anevoioasă operație a fost licențierea efectivului de campanie al gărzilor sale. Oameni fără altă meserie, ofițerii și soldații nu trăiau decât sau din soldă sau din jaf. O înțelegere cu președintele statului vecin, tovarăș de pușcărie în Statele Unite, urmată de un război patriotic, semnal de tobe și drapele, evocări de strămoși și de revendicări moștenite: „ceasul a sunat“.

Beligeranții s'au masacrat glorios pe

un vast platon, din zori până în crepuscul, în mitralie și urale. Crâncenă bătălie.—dar nedecisă. Tratatul de pace cu reciproce rectificări de frontieră și schimb de vizite oficiale.

Dar canalii soldățească, era licențiată pe lumea cealaltă. Liniște, a urmat, de fier—cu stare de asediu, patrule și cenzură. Tolănit în Fordul prezidențial, care costă la uzină aproape opt sute de dolari, cadou de reclamă al marelui inginer și om de afaceri. — Președintele recapitala detaliile scurte și peripețioasei sale domnii. Alături de el, juna sa fiică, turnată în bronz elastic și recent, arăta două șiraguri de dinți albi, la donărănduri de cascăuri entuziaste și oacheșe.

Culori în aer, de flamuri. Sirene de port exală larma lor cea mai festivă. Arșiță, pălării de paie, și ferice. O detunătură. Alta. Găurit, desumflat, președintele se abătu în brațele tinerei democratice principese.

Atentatorul. Un tânăr de douăzeci și trei de ani, palid, febril și famelic. A refuzat să dea orice lămurire asupra conjurației, declarând că a procedat din proprie inițiativă, și în conformitate cu al său crez politic.

Regimul contra căruia a îndreptat soluția browningului său ducea republici, la răpă. A mărturisit pesemne adenărue căci a fost spânzurat în câteva zile, de tribunalul marțial, în numele partidului revenit la putere, al defunctului general Carramba, plecat, vai, dintre cei vii. Pe când dacă ar fi fost complice cu vreo oarecare opoziție, ea nu l-ar fi înălțurat mai puțin, dar, în orice caz, mai pe indele.

E scris în legea partidelor și a regimurilor să se desbere de cei cari își creiază un titlu la recunoștința lor, atât de sângeros, de definitiv și de mareț, ca un atentat isbutit. E scris în legea ta, o anonim (până la un timp)—febril și famelic—atentator, tu, căruia dintr'o dată, îți datorăm totul și care rezolvi totul și nimic, să dispari, sistematic, sacrificat de măreția sacrificiului tău stupid.

La 15 Noembrie apare volumul de poezii „Capricii“ al d-lui Gheorghe Magheru, autorul piesei „Legendă“ și al altor lucrări dramatice de o valoare deosebită pe cari acest scriitor de elită l-a dăruit tiparului românesc cu o discreție caracteristică lucrurilor veritabile.

Volumul va apare în editura Cartea Românească.

MÜNCHAUSEN

Când în cărțile băiatului de zece ani sfinții au încetat să calce seara în băutura oamenilor, cu dăsgaii goi și picioarele frânte de drum, când poveștile cu strigoi și arhangheli pământeni au trebuit să îndure surâsul necredincios al cetitorului școlar, a descins deodată, adevărat și mare, gras, bine hrănit și bonom, cu cizmele prăfuite, și fața arsă de soare, vestindu-și venirea cu larg hohot de râs și cu un scurt șuerat, vânătorul de aventuri închipuite și băutorul de bere brună, Münchhausen. A fost întâia lui întâlnire veselă. Steaua elegiacă a lui Făt-frumos și a Ilenei Cosinzene, a tuturor vrăjitorilor și zmeilor, a tuturor cailor întraripați și a boilor cu soare în frunte, pâlia scurt lângă această primă lecție de realitate și optimism. Întâmplarea era de astădată apropiată și veridică. Zănela se ascundeau rușinate ca niște actrițe prinse în culisele pădurii de carton și pap. Împărați cu barbă de vată și călți își pierdeau păcăliți mândria și ținuturile. Intregă această lume, care prin seri târzii poposise în paturile poporului de pitici în cămeși lungi, se destramă fără sens, ridicolă, plictisitoare, străină, goală de farmecul și emoția suprafirescului lor. Vânătorul neamț aducea cu el un dor de voinicie, pe care ziua pe stradă avea să-l dramatizeze cu pietre și pușcă de lemn, cetitorul lui mic și pasionat. Povestea trecea cu humorul mincinosului inteligent în lumea realităților și adevărului.

Până atunci toate istoriile se situau neprecis undeva — într'un alt pământ sub alt cer, în paza altor puteri decât ale bunului Dumnezeu, într'o țară neasemeni ăsteia, cu fiare neștiute nouă și ierburi grozave. Din această situație a irtâmplării îi lua farmecul minunii. Depărtată de știința minunilor lui, istoria era depărtată și de emoția mirării și a indoelii. Un soi de prudență științistă îl obliga pe povestitor să recuze fantasticul îndepărtându-l într'o lume anume făcută pentru asta.

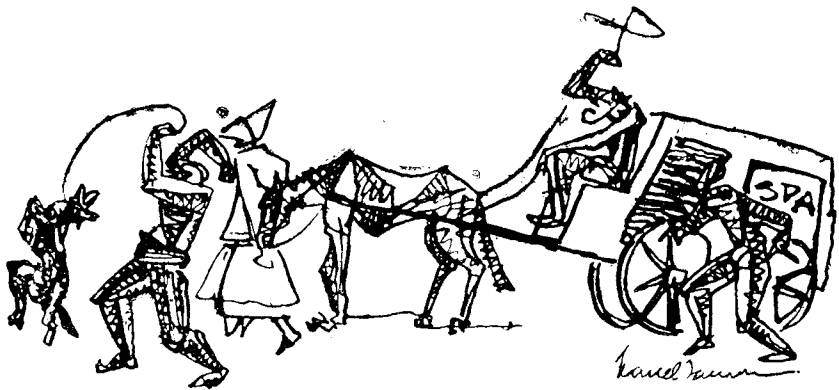
Vesel, Münchhausen aducea această nouă emoție a extraordinarului petrecut sub ochii lui, a minunii, ce se poate repeta aici, în ogradă, în uliță, sub masă. Imaginația lui se azlica la viața copilului, imediat, fără prudențe, fără ocol, fără grija de a respecta circumstanțele. Era singura poveste, ce trăia în clipa lecturii sale. Mitul necontrolabil și naiv (oare i-am fost vreedată credincioși sau în adâncul ștregăresc al ochiului păstram surâsul superioarei noastre indoelii?) al lui «A fost odată» nu exista pentru închipuirea lui și a mea. Jocul imaginilor și a salutarilor acțiunea prezent în ceas, creștea atunci, evolua cu o pirocută într'un danț, înebunia înegal, nou, viu, altul.

Amintiți-vă. Fantasticul tuturor poveștilor copilăriei voastre ținea de elementul materialului lor. Datele întâmplării erau fantastice. Dar povestea era? Un zmeu care mănâncă cincizeci de boi este încă în limitele logice și ale firescului. Un uriaș, care soarbe o mare dintr'o înghițitură, nu făptuiește o minune- așa cum tu bând un pahar cu apă nu o făptuiești. Acțiunea — adică elementul de viață și artă a poveștii — era mai totdeauna normală, extraordinarul rezumându-se la informație. Odată acceptată existența zmeului, întâmplarea era obișnuită și la îndemâna oricărei minți trădave. Mișcarea anecdotei, înlanțuirea faptului nu surprindea și să-ți cunoască viața ta de fiecare zi, fără zmei, fără balauri, fără împărați și fără cai mănători de jeratic.

Dintr'acest loc pornind, povestea se întâlnește cu poezia. Münchhausen este întâiul poet intrat în mâinele mele. În scrisul lui am găsit și am învățat prima oară jocul fermecător și gratuit al imaginii, lăsată în voia ei să se împlinescă fantezist pentru nimeni și cu nici un scop. Adică singurul clișeu, în care — până a deveni mai târziu o înaltă disciplină de sensibilitate — poezia se poate să intre într'o minte neincepută și să rămână acolo ca o bucurie neuitată și vecinică. Dacă ne-am hotărât într'o bună zi să distrugem toată literatura pentru copii — inepte apologuri de morală caraghioase și plictisitoare înțelepciuni versificate — câteva pagini vii de inteligență și artă ar rămânea, ca un dar, nu pentru premianți și molăi, ci pentru băeți ștregari și fetițe zglobii! Münchhausen.

Ori de câte ori o carte nu va ști să amuzeze cât o jucărie, ea va trebui zmulă din mâinile cetitorului mic. O bicicletă ușoară și simplă face cât o mie de cărți. Băiatul să se apropie de pagina scrisă, iscoditor și interesat, cu toată curiozitatea strânsă în o-hi, nerăbdător să afle marea taină a oamenilor, care se mișcă acolo între litere de tipar, așa cum s'ar apropia de un patefon nou sau de un tren pus pe șine dealungul odăii lui. Și să se oprească în fața micii lui minuni, întrebător. Așa precum dintr'o cutie multicoloră sare din cinci în cinci minute un omuleț de lemn și zbiară ca un măgar răgușit.

Mihail Sebastian

Pamflet și Pamfletari

Pamfletul e mai întâi un denunț, și prin aceasta poate fi odios din capul locului. Un denunț, fiindcă atacă și contestă, totdeauna, un sistem de convențiuni respectate. Fiindcă privește, după necesități, lucrurile pe dedesubt, pentru a le osândi, apoi dela înălțime. Fiindcă tinde să arate că totul se petrece altfel, sub ascultarea altor reguli și altor principii, decât obișnuit ni se pare.

Când denunțul acesta, literar, se adresează autorităților constituite, autorul e un vulgar sicofant, care merită să rămână necunoscut. Tiparul n'a fost, erodem, născocit, pentru asemenea îndeletniciri. Seriozitatea închisă e un mijloc și o cale mult mai potrivită. Dece să se încalce, într'altfel, adică șgomotos, și prin presă, atribuțiile modestului agent de poliție secretă? E un sfat pe care-l dăm unui mare număr de cetățeni. Voacțiunea detectivului politic băntuie la noi cu furie. Când Alexandri a spus că românul e născut poet, trebuia să a-

daoge: adesea și agent de siguranță. Mișună tipul acesta, voluntar și dezinteresat, prin cluburi, prin cafenele, prin bănci, prin saloane, prin redacții.

Spionajul acesta, în folosul ordinei și al patriei permanent amenințate, tinde să devină un diletanțism național. Presa partidului care a acaparat conducerea oferă exemplul cel mai perfectonat, prin asiduitate și scelerateță, și constituie încurajarea și propaganda cea mai eficace, în favoarea acestor aptitudini ale sălbăticiei meschine. Educația și disciplina unui partid de ordine și de guvern e o școală de spionaj. Viitorii deputați și miniștri debutează, aproape toți, trăgând cu urechea pentru a țicui, în vorbă, în scris, rapoarte și denunțuri. E cel mai bun titlu, pe lângă un ministru, mai mult sau mai puțin dictator, să fii bine informat, asupra intențiilor secrete ale adversarului.

Pamfletul devine simpatic când se adresează opiniei publice. E ca un aten-

tat, cu acid, asupra monumentelor, statuiilor, busturilor, efigiilor, din for. E vorba numai de cele în viață. Pamfletul e un vitriol al gloriilor curente. Arare ori întâlnește chipuri și caractere dintr'un nobil metal rezistent. Cele mai multe sunt în bronz. Bronzuri pe toate cărările. Cățiva stropi de adevăr concentrat, și bronzul cedează sfărând. Dintr'o impozantă statură se alege un maldăr de caș. Opinia aplaudă. Poporul acclamă.

E suspect însă pamfletul când ia de mărturie poporul ajuns prea suveran. Suveran judecător și executiv ca la 89, când pe temelul câtorva fraze lapidare ale lui Desmoulin, victima era târâtă la felinar și spânzurată. Când verbul trivial și elocința de tavernă a lui Marat devenise deopotrivă lege pentru pretorii și pentru uliță. Cadrul propice pamfletului, e acela al echilibrului. Numai ast fel se menține în limitele lui armonioase de genlitar, — cu efecte de opinie și neori de acțiune, imediate.

Cu toate că e descriptiv și analitic, pamfletul ține de lirism. E partea concavă a poeziei, e forma lăuntrică a eulanului. Sufletul lui e iubirea, la gradul pe care-l numim ură, resortul lui e revolta.

Pamfletul, de altfel, aparține celor mai diverse temperamente. Marat era un ins bulbucaț și congestiv, Desmoulin un timid bălbăit, Herbert o stărpitură limfatică, înecat în fiere. Ironie, sarcasm, invectivă: ceace e comun pamfletului e agresiunea și denunțul. Oamenii așezați, guvernânții, profitorii, toți compliciti, toți cei interesați la menținerea unei ierarhii și stări de lucruri, au făcut din denumirea de pamflet, un biet

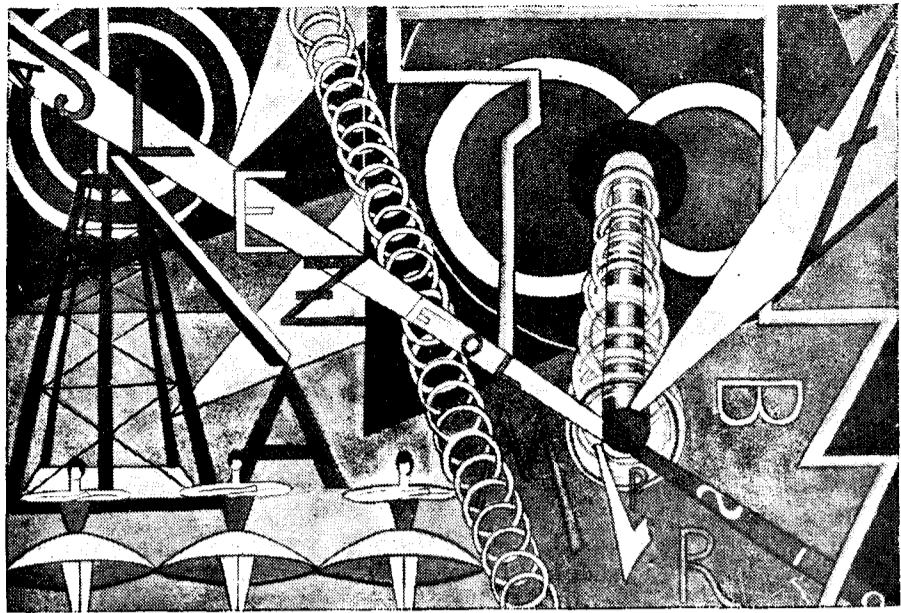
pamflet al lor, aplicat oricărei scrieri care arată adevărul. E greșit. Pamfletul se realizează prin formă, deci prin expresivitate. Adevărul în enunțări plate e mai puțin convingător și activ decât o infamie bine redactată. Adevărul e confundat cu cinismul din pricina efectului său strident asupra sensibilităților ipocrite. Servește adesea de bază pamfletului, dar numai în parte. Pamfletul e nevoit să-și amenajeze un public în care să creadă. Publicul, de pildă, trebuie să fie curat și sfânt pentru el, altfel, dacă își va îngădui și față de acesta sinceritatea lui ofuscantă, va fi isgonit, lapidat și copleșit de pretutindeni. E soarta câinelui turbat. Dar lucrăm astfel, spre tactica pamfletului. E cu totul altceva.

Efectele pamfletului față de obiectivul lui, sunt dezastruoase. Pamfletul e propaganda esențială, concentrată, explosivă. Proiectează o lumină orbitoare, biciunește atențiile, bruschează indifferența, deslanțuie raliindu-le, pasiunile. Prestigiul lui, și ravagiile lui se întemeiază pe reaua stare de conștiință a stăpânitorilor. Cei dîrtăi pamfletari au fost proorocii. Ca și astăzi, împotriva lor s'au întrebunțat ca mijloace de apărare: banul, tăcerea, temnița, asasinatul. Pamfletul e „necesarmente“ personal.

Limba și sensibilitatea românească oferă un excelent material pamfletului. Ea conține și o drastică expresie rezumativă, în două vorbe și un sfert. În ziua când un gazetar se va încumeta să o adreseze pe calea tiparului unui inamic politic, pamfletul românesc e mort. Căci își va fi atins cea mai înaltă formă plastică de agresiune și dispreț.

I. Vineu

MIȘCAREA ECONOMICĂ Contra Parazitizmului Economic

Vera Hidsen: Decor dinamic (Paris)

ȘTIINȚE NATURALE

Fantome și paiuțe

CROITORII

Trăse în serii și se reproduc între ei în chip neregulat. Un patron și trei calfe fac d'abia un ucenic. (Ucenicii sunt nestatornici).

Preferă să șadă pe masă. Penirucă mănâncă în poale, pe cari apoi și le cos.

Trebuie desmintită legenda că croitorul e un artist. E un filosof înăscut. Toată ființa lui e aplecată spre cercetare. În vâlmășagul din mâini, el nu caută forme noi, ci cauze.

Cunoaște adevărul din capriciile fiecărui client. De aceea și lucrează pe manechin. Urmărește numai ideea: să gătească haina. Ideile lui sunt în timp...

Preferă totuși să treacă drept inspirat. Poate că se crede un creator. Nu face doar fiecare, un alt om, sau măcar un pantalon?

CISMARUL

L'am cunoscut pe pereții grădinei de copii. Atârna lângă o fabulă de Lafontaine. Tăcea, modest.

E o ființă cu totul de interior.

Mai târziu când treceam seara prin străzile strănte, mă opream în fața unei ferestre suspecte.

Erau acolo în fundul odăii, câțiva mai mici și unii mai mari, în jurul mesei încărcate—niște pitici la un banchet. Un pantof de bal, din mătase și aur, trona ca o fructieră. Mâncau firele subțiri și ciulele de lemn. Vorbele lor erau apărate, definitive. Cădeau sub lovitura ciocanelor. Sula mică le ascuțea glumele. Le cântau cocoșii.

În lampa cu feștila îngrijită, noaptea se scurgea curată și luminoasă ca o iconă.

Incorrigibil artist.

„Picioarele Domniei voastre sunt în totdeauna prea mari”.

Gândești adânc pe un scaun mic pentru că ești mai aproape de fund.

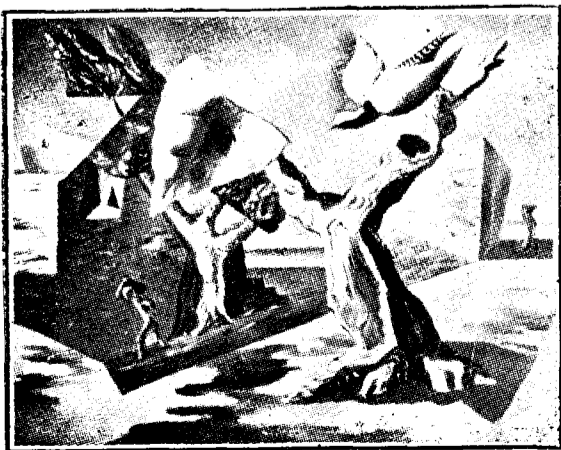
Pythia a fost văduva unui cismar sărac care murind a lăsat soției sale numai un scaun cu trei picioare.

Cizmarii bogați sunt nesuferiți.

Eu prefer papucii.

T. G. Costin

Milița Pătrașcu

Survage: Vedere

TEATRUL INTIM

Teatrul de groază al D-lui Mielu Constantinescu este teatrul de senzație. El străbate drumul prin nervii periferici la centrul conștiinței noastre unde produce mult așteptate și binefăcătoare sguideri și spălături răcoritoare.

Câmpul de bătaie al altor teatre e condiționat de compromisul între sentiment și rațiune în fața nemărginitului control: verosimilul. Se contează pe celulele materiei cerebrale ajutate de mușchii inimii. Biata splină și ficatul nu mai iau nici o parte în acest proces.

În schimb, celulele măduvei spinării fac servicii de veghe: asociază la infinit. Eșim de acolo plini de noi înșine susținuți de autorul și acotri, în felul nostru blazat, satisfăcuți. Nimic nou sub soare.

Dar omul este incomplet dacă nu s'a măsurat vre-o dată în fața necunoscutului. În aceasta consistă baza tragediei antice. Spectatorii ascultau în delir de patos și de groază: Groaza în zilele noastre au ajuns „fait divers”. Faptul care nu se poate generaliza nu mai interesează. Teatrul de groază din zilele noastre care reia atitudinea omului în fața misterului zilnic de care sântem înconjuțați, se înruște prin aceasta cu teatrul antic.

Teatrul D-lui Mielu Constantinescu posedă toate elementele pentru a susține cu mare succes această atitudine. Drama lui André de Lorde este bine venită pentru a arăta toate resursele acestor tineri talentați și curajoși artiști.

Toți sânt la înălțime. D-na Dida Solomon apare în fine, pentru prima oară dela Domnișoara Iulia în elementul său propriu: Femeia predestinată în care se sbat forțele spirituale de un înalt ordin. Fizicul ei, toaletele, gesturile se identică cu conținutul, creind imagini tulburătoare și neprevăzute. D-l Mielu Constantinescu posedă, ceea ce numește regisorul Gordon Graig, magia personală. Din momentul ce apare crezi în el. Susține într'un înalt grad rolul lui umbrit de taină în care se altoește un sentiment atât de omenesc: dragostea.

Decorurile și regia sub conducerea D-lui S. Eliad sunt sintetizate într'un fel fericit.

Probează că nu covoare autentice fac bogăția unei atmosfere artistice ci arta de măsură și combinație. Sânt critici de artă cari n'au priceput aceasta!

Pe lângă dramă, se rade cu poftă la două piese în câte un act.

Iată o realizare căreia îi dorim succes.

Trăim în plină anarhie financiară și economică. În prezința stabilizării—regimul nostru economic continuă a fi bazat pe ficțiuni de impozite, pe falșuri bugetare și pe un sistem politist și încluzitorial al devezilor și creditelor. Paralel cu marasmul provocat de acest regim, cel mai rusinat jaf în avutul statului otrăvește dela rădăcină arborele tumefiat al economiei naționale. Încotro mergem?

Tragica himeră a împrumutului adună pe capul contribuabilului sarcini, pe cari nici odată nu le vom putea suporta. Afirm categoric—niciodată! Căci la datorita de consolidare a bonurilor de tezaur—garantată inițial cu taxele de export—la plata datoriei de război în Statele Unite, către Marea Britanie se adăogă datorita de război către Franța, despăgubirea petrolifere, împrumutul în Italia, revalorizarea rentelor—toate cu anuități ce cresc într'o amefitoare progresie fără a ține seama de anuitățile marelui împrumut de stabilizare. Nu intră în acest tablou nici anuitățile actualelor și viitoarelor împrumuturi comunale, nici prevederi pentru rambursarea pagubelor de război—pentru cari în alte țări ca Franța, Belgia sau Germania s'au alocat multe miliarde—nici sumele ce se vor aloca programului de înzestrare a țării (căi ferate, drumuri, telegraf, telefon, porturi) inevitabil mai curând sau mai târziu și care va cădea în cea mai mare parte în sarcina bugetului statului.

Toate aceste sarcini apăsă asupra unui organism economic în agonie, viciat de comprimarea valorilor, secătuit de un regim fiscal arbitrar și anarhic, strâmulat de un regim medieval de ultraprotecționism vamal pe alocuri prohibitiv, anemiata de lipsa de credit și de, numărare, minat de o politică tarifară care adună deficituri peste deficituri, împiedică exportul și tranzitul sau creiază o stare de anomalie perpetuă.

La C. F. R. s'a inaugurat, în sfârșit, un nou regim tarifar pentru înlesnirea exportului, când, practic vorbind nu mai avem ce exporta.

Draconismul fiscal a creat industria fraudei pe o scară nemaipomenită! Protecționismul vamal a reușit să instaureze contrabanda în stare endemică și să creieze o industrie fictivă—parazitara și lipsită de orice independență organică, fiind o anexă a tarifului vamal.

Comprimarea valorilor a lovit în producția agrară, desorganizând gospodăriile, în producția forestieră, imobilizând capituluri de miliarde, a încurajat corupția în corpurile funcționare și a deposedat de avere tocmăi clasa celor ce necesitau mui mult ajutor și indulgență.

Acest intervenționism de Stat ăoutrance, care nu se mulțumeste a studia și indica căile de dezvoltare, a trasa liniile generale ale politicii vamale sau a producției cari trebuiesc urmate în raport cu evoluția sistemului economic european și mondial, acest intervenționism care particiapă activ, crează, cenzurează sau desființează el însuși surse de bogăție pretinse sau existente—după criteriul care nu au nimic a face cu complexul eterogen al selecțiunii prin luptă, prin triumful celui mai prudent și mai bine înzestrat, acest intervenționism nu își are analog teoretic decât în doctrina marxistă a materialismului istoric și practicat în politica sovietică. Amestecul statului prin reprezentanții săi creiază privilegii sau bariere cari derutează energiile, descurajează inițiativa particulară și paralizază efortul individual, înlocuind legile economice imuabile prin regulamente, ordonanțe sau legiferări, cari de ele mai multe ori au la bază interese trecătoare sau de clan și își trag obârșia din noțiuni neclare și confuze, din nesocotirea sau necunoașterea legilor economice cari guvernează viața materială a societăților.

Lipsa de credit și numerar cu corolarul ei inevitabil, creșterea dobânzilor, a reușit să distrugă și acea brumă de producție care reușise—gratie unei rare tenacități, a unor rezerve prudente sau unor condițiuni locale favorabile, să braveze conspirația intervenționistă și să existe în ciuda ei.

Politică tarifară a Statului a creat și încurajat, crescând, acel val descumpe care face ca transportul dela frontieră la București să fie tot atât de scump ca dela Lyon, Bruxelles sau Lipsca la frontiera noastră, ca telefonul, curentul electric, tramvaiul, apa sau produsele B.

M. S. să fie mai scumpe la noi decât în orice alt stat din Europa. Iar exemplul statului sau comunelor fiind totdeauna urmat de destui amatori de câștiguri ușoare, profitorii nu mai cunosc limita, și specula—spectrul populațiilor sărăcite—specula, în senzul unei morbide și maxime exploatare a conjuncturilor în antiteză cu comerțul tassat, rutinat și stabil—a intrat în moravurile negustorești ale pieței noastre.

Afirm, fără puțința de a fi desmintit, că nu există în lungul și în latul acestei țări o singură ramură de activitate comercială care să reziste unui examen minuțios, care să poată exista azi într'un regim liber de concurență cu străinătatea.

Toată țara este pasivă:

Agricultura. Intreaga organizare a cooperativelor și băncilor populare—deși alimentate cu o dobândă mică de Banca Națională—constituiau opanama pelângă care grajdurile lui Augias ar fi o seră detrandafiri. Deficitul operațiunilor acestei organizări în decursul ultimilor zece ani—în parte trecut prin bugetul Statului se cifrează la miliarde de lei hârtie. Micile gospodării țărănești—cari nu contează brațele de muncă—ca și resturile proprietății mijlocii cari sunt speculate de aceleași brațe și n'au cu ce să-și improvizeze munca mecanică—sunt deficitară din pricina comprimării prețurilor pe de o parte—din pricina cameitei pe de alta. Iar față de organizarea tot mai metodică și științifică a agriculturii în Statele Unite, Argentina sau Canada—coeficienul cantitativ și calitativ al producției noastre este sub nivelul antebelic. Rezultatul este vizibil: el înseamnă dezastrul complet.

Banca Națională este imobilizată de investițiuni de lungă durată—incompatibilă cu o bancă de emisiune—și împrumutul italian pe deoparte și reducerea reescontului sunt primele—nu și ultimele—indicii că se încearcă o radicală schimbare a metodelor din trecut. Insuși stocul ei metallic din care face parte tezaurul transportat în Rusia și chestiunea nerecolvată încă a avansurilor făcute Statului dau măsura ficțiunet care s'a întronat până și în bilanțurile primului nostru institut de Credit. Să nu mai vorbim de celelalte bănci, toate anchilozate într'un angrenaj de întreprinderi pe cari le sacrifică după norma celui mai rapace oportunism, supraimobilizate în portofolii de multe ori dubioase, și cari au dat dovada neputinței lor patente de a veni în ajutor pieței în decursul unimilor ani de criză, cutot reescontul uneori disproportionat față de propriile mijloace, po care îl au la Banca Națională.

Industria petroliferă traversează o criză cumplită de deubeșu, de producție. Metodele moderne de lucru din străinătate (cracking), abundența regiunilor americane, ieftinătatea și supraorganizarea distribuției și a transportului, dumpingul rusesc pe de o parte—pe de alta fiscalitatea erresină, scumpețea lucrului, a transporturilor, a bonului dela noi—face ca această industrie să fie deficitară. Și ce aspect ar avea bilanțurile societăților „naționale” dacă ar trebui să fi dobândit la valoarea lor reală perimetrele de care a fost deposedat statul? Iată de ce benzina ajunsese 12 lei la noi, câtă vreme costă 8.50—9 lei în tot restul Europei și deri nu mai aveam ce face cu păcura. Și nici nu ating aci chestiunea benzinei sintetice a lui J. G. Farbston-Industrie.

Industria minieră trăește azi ca un parazit periculos al bugetului C. F. R. și la adăpostul tarifelor vamale și de transport. Ce ar deveni întreprinderile cu cari noi ne fâlim dacă s'ar revizui prețurile C. F. R., tarifele vamale și de transport—și ne-am vedea inundați de cărbune polonez, turcesc, cehoslovac sau chiar englez?

Industria metalurgică, după operația supracapitalizării care trebuia să satisfacă necesități străine de nevoile industriei proprii zise—lucreează azi cu o regie absurdă—și dacă ar trebui să-și verifice randamentul fabricațiunei propriu zise ar fi pur și simplu falimentară. În ajutorul ei vine iar eternul Deus ex machina, tariful vamal și contractele de furnituri pentru stat și instituțiile sale.

Este însă situația celorlalte industrii din țara noastră întrucâtva mai privilegiată?

St. Vidran

NOTE, CĂRȚI & REVISTE

Sidney Hunt Peisaj (Londra)

POVEȘTEA VORBII

1. Un succes teatral.

Când odată cu invitația de a scrie în paginile acestea, am primit și titlul rubricii de față, n'am bănuțat cât de justificat va fi el și cât de util. Cel puțin pentru astăzi și pentru faptul ce urmează să fie expus, „poveștea vorbeii” denumește precis un proces de ordin aproximativ artistic. S'a înscris în vocabularul actualității o formulă curentă: „un succes teatral”. Să încercăm a-i desemna legenda.

„Frați de cruce” piesa d-lui Paul Prodan, e o lucrare francamente proastă. Nu piere lumea pentru atâta lucru. Piere proaste am mai văzut și—cu voia Domnului—vom mai vedea. Trei acte mediocre scrise, naiv construite, cu o psihologie de duzină, cu personaje clișeu: cine se poate lăuda a fi fost ferit în viață de un spectacol asemănător?

Deaceia am ascultat cu blândețe, până la urmă textul comediei, am aplaudat bucuros pe actori și nici n'am luat măcar parte la diversele „șuete” prietenești, strecurate cu perfidie și cu prudență în ahtracte. Când criticii discută, îmi place să stau deoparte.

Îmi ajunge să-i citesc.

Și totuși, în ciuda adevărului simplu și evident, în ciuda unei ratări recunoscute în intimitate („rămâne între noi”), mica stângăcie teatrală a d-lui Prodan s'a încercat să fie lansată drept un mare succes. A fost ceea ce se cheamă în termeni consacrați, o presă bună. Un domn oarecare a scris și a semnat (dar nu-i nimic: sunt semnături care autentifică o prostie, o și justifică) a semnat—zic—declarația că nevinovata lucrare a d-lui Prodan e o capodeoperă. Vom ține minte. Nu strică să ții minte.

Sunt gata să cred că există anume raporturi prietenești, peste care cineva—oricât de conștiincios—nu poate trece. Mi se pare însă că profesiunea de critic nu e obligatorie. Cine nu are suficiență tărie de suflet și destul curaj intelectual n'are decât să frecventeze ocupații neutre. Că sunt destule. Dar a înșela de bună voie naivitatea unui public fără discernământ, a strâmba capricios o scară de valori—și așa destul de șubredă—e un fapt, care se integrează comod în anumite capitole ale codului penal.

Cel puțin eleganța elementară de a spune adevărul s'ar conveni păstrată într-o profesiune, care nu cere sau cel puțin nu impune nici cultură, nici inteligență, nici pricepere. Un smoking și un chip convenabil: iată ustensilele meseriei.

2. Între gazetărie și literatură.

Alăturarea acestor două noțiuni a fost deseori un subiect de discuție principială. Nu cumva gazetăria uzează scrisul și îl reduce la clișeu? Nu anulează deci experiența literară și o trivializează?

Cred că nu. În realitate gazetăria nu e decât o disciplină mai mult. Nu poate distruge decât ceea ce este oricum caduc într-o operă: stilul. Scrisul frumos. În schimbul acestui serviciu de simplificare—primejdioasă numai pentru scri-

itorii debili, fără răsuflet și fără resurse—gazetăria oferă un contact direct, amplu și ascuțit cu viața, cotidianul și psihologia.

În altă parte stă primejdia. O primejdie reală, tristă, amenințătoare. Gazetăria obligă la minciună. Trăind dela zi la zi, neavând altă perspectivă de cât a actualului, aservită faptului mărunț și personajului de moment, ea nu are o morală a ei. Sau poate că o „morală a ei” are; numai că această morală nu trebuie să fie a noastră. Cred cu îndârjire și cu orgoliu, că un om corupt nu poate fi un creator. Și nimic nu corupe mai dezastruos, mai profund și mai puternic decât minciuna. Nici crima, nici furtul, nici marea excocherie. Minciuna mică, necurajoasă, fără inițiativă, fără răspundere. Minciuna care laudă pe un ministru imbecil și lansează o piesă ridiculă, aplaudă un discurs prost și admiră o pictură ordinară.

Dela minciună mai departe, gazeta ucide pe artist. Fiindcă îi suprimă poziția sufletească și etică. Ceea ce se cheamă talent, devine o searbădă tehnică exterioră, din momentul în care punctele de orientare morală au fost distruse.

3. Definiție.

Iubesc deaceia acest fragment din André Gide:

— „*Qu'est ce que la morale?*”

— „*Une dépendance de l'esthétique.*”

Definiție ce nu trebuie luată, drept o subordonare a moralei esteticii, ci drept o afirmare a raporturilor dintre aceste două noțiuni și a necesarei lor armonii în economia artei.

4. Criza e deschisă.

Cunoașteți desigur formula. Viața noastră politică evoluează dela război încoace în jurul ei. Abee instalat un guvern, abia numit un parlament—criza e deschisă. Dacă ar fi să credem zările de opoziție, de astăzi sau de ieri, crizele politice se deschid în România, chiar din ziua în care decretul de formare a unui guvern a fost semnat.

Încă un semn de neseriozitate specifică. Și mai ales o curioasă nedibăcie tactică. Căci o criză care ține patru ani oboșește; își păstrează poate termenul, dar își pierde sensul. Criza devine normal și normalul criză.

În realitate nici cultura noastră, nici politica noastră n'au trăit vreodată cu adevărat un moment veritabil de criză. Vreau să spun că nici într-o ordine de idei și fapte, nici în cealaltă, noi nu am cunoscut opuneri certe, decise, deneim-păcat, fără soluție și fără tranzacție. Opuneri principiale pe care nimic să nu le sfârșească, nimic altceva decât lupta puternică și intimă dintre părți, până la stabilirea unui nou echilibru, așezat pe ruinele ireparabile ale unei lumi defuncte. Corectări de detaliu—cârpeli, cum spunea trist nobilul nostru confrate Perpesicius—da! Soluții esențiale și tari însă, niciodată.

Ne-am temut continuu de riscuri și am ocolit strategic situațiile clare, explicite, dușmănoase, dar sincere.

La ce să mai vorbim de crize? La ce să stricăm un cuvânt, care o fi având înțelesul lui, dar care nouă nu ni se potrivește nici pentru trecut, nici pentru prezent? Singurele crize, pe care suntem capabili să le trăim sunt cele de bursă. Incolo...

5) Ștefan Petică

25 de ani dela moartea lui. Nu mă pot gândi la el ca la un „precursor”. Acest loc comun, pe care nu știu cine a avut prostul gust de a-l lansa, nu se lasă justificat de nimic. Caut un poem și nu-l găsesc.

Dar îmi imaginez din depărtare, inteligența acestui om dela 1904, care n'a fost sămănătorist și n'a profesat socialism, care adică nu a vrut să rețină nimic din actualitatea momentului. Avea o actualitate a lui sufletească. A scris și a cugetat la scrisul lui. Câteva scrieri, naive aproape, arată cât de mult a întârziat Ștefan Petică asupra paginilor pe care își trecea condeiul cu frumoasa însuflețire a poezilor de altă dată.

Asta într-o vreme insuportabilă, când regatul României își ajusta pentru ultima oară un suflet încă „neclăsat” și suferința tulburările unei adolescențe învinse pentru totdeauna.

6. „Revoluție”.

Ultimele două săptămâni, agitate și bogate în surprize, au readus în vocai bularul gazetelor acest cuvânt.

„Trăim o revoluție care...” Nu domnilor, nu trăim nici o revoluție. Ar fi de-zolant, ucigător de trist și ridicul, dacă acest cotidian pe care îl trăim acum, ar trebui să se cheme „revoluție”. Searbădă înșirue de fapte diverse, pe care le-am mai cunoscut în atâtea variante! Să păstrăm cuvântul pentru intimitate și viitor. Să nu-l bagatelizăm pe măsura, acestor zile fără orizont și fără suflu interior.

Eu nu pretind că o revoluție ar avea nevoie de mai multe acte decât sunt astăzi. Dar ar trebui o rezonanță lăuntrică și cuceritoare, care să înalte aceste acte până la o semnificație de steag. Și nu e, nu vedeți că nu e.

Mihail Sebastian

Fotomaton psihologic

1. N'a înțeles niciodată nimic, dar pe acest nimic îl susține și-l apără cu argumente atât de importante și autoritare în cât face să fie crezut: om formidabil.

2. Nimeni nu-l cunoaște, nimeni nu-l stimează, nimeni nu i-a auzit de nume dar toți sunt gata de-ai da crezământ de ai da dreptate. Puterea sa este: că abea apropiindu-se de cineva începe să se grăbească și tot în grabă îl părăsește exclamând: „minstrul mă așteaptă la 10”.

3. Încă, dreptatea, îi este deviza și e atât de dornic de dreptate încât n'are liniște dacă cineva nu săvârșește vre-o greșală ca el să-i poată dovedi cât știe să fie de drept.

4. De zece ani, zilnic, bate drumul bisericii dar niciodată n'a știut hotărât, de ce.

Dacă îi mărturisii, că voi, însă—(tot fără să știți de ce)—nu călcați pe acest drum, vă insultă.

5. E de o consecvență nemaipomenită și e capabil, pentru a rămâne consecvent principiilor sale, să nu-și dea crezare celor ce afirmă.

Nu acceptă nici o responsabilitate pentru că n'are nici-o idee.

7. Când se vorbește despre poezie se scuză că e om de afaceri și când se vorbește despre afaceri, se scuză că e om de literă.

8. E atât de obișnuit să aibe întotdeauna dreptate, încât, dacă îl contraziceți, vă acuză de încăpățănare și o opoziție.

L'Italiano

Filmul Vorbitor Din „l'Européen”: Am văzut Cântărețul de jazz; am văzut la Chanson de Paris; vom vedea altele încă. Și apoi? Filmul vorbitor nu și-a găsit încă formula, fiindcă, nepunând să dialogheze în englezește sau nemțește, filme proiectate în fața unui public francez, italian sau spaniol, este obligat să recurgă la expedient, la truc, la cântec, la ceea ce oferă, adică, avantajul de a fi internațional.

S'au prezentat, în Germania, două versiuni ale aceluiași film. Versiunea mută și versiunea vorbitoare. Publicul a fost invitat să voteze. Și rezultatul a fost că s'a luat hotărârea să nu se reprezinte, în Germania decât versiunea mută.

Să nu se confunde filmul sonor, care nu e decât o perfecționare a filmului mut, cu filmul vorbitor.

HEINISCH

Sau ce poate face un om înțelept pentru țara lui. E bine să se spună publicului nostru, din nefericire prea puțin în curent cu ceea ce se petrec peste hotare, și fapte de construcție, cari dacă nu se pot găsi la noi, trebuie să, pentru educația publică... importate.

Heinisch este președintele republicii federale austriace. Și a împlinit anul acesta, 70 de ani. De aci prilejul de a vorbi de el. Unul din rarile prilejuri, pentru că Heinisch nu e personalitatea care să preteze la publicitate.

Dintre toate țările învinse, Austria e cea care s'a refăcut spiritual mai repede și mai fundamental. Nici nu e de altfel vorba de o refacere; ci mai degrabă de o prefacere radicală. Au fost ani de mizerie grea în Austria, primii ani de după război; în care timp vechea Viena imperială a dispărut aproape cu totul. Dar fapt e, că dacă nu dispărea această Viena, Austria nu putea trăi. Pentru că nici unui stat nu i s'au pus, după pace, atâtea probleme noi și atâtea probleme grave câte a trebuit să rezolve această țară.

Nu mai înscăunarea unui nou spirit, fundamental deosebit de cel de până atunci, putea să îngăduie mândrei monarhii de odinioară adoptarea atitudinii resemnate și active în același timp, pe care a luat-o Austria. Dacă au fost păcate istorice și dacă aceste păcate se ispășesc, apoi țara aceasta și-a avut partea sa. A, jalea anilor de după război, pentru toți cei cari se împărtășiseră la bunurile spirituale a e Vienei, și cari treceau acum cu inima strânsă prin orașul morții!

În orașul acesta trăia totuși ceva: dorința încordată până la durere aproape, de a trăi. Și a isbutit să trăiască. Austria întreagă e un mare mutilat — o! nu pe nedrept; — dar un mutilat care s'a adaptat ca nimeni altul nouilor condiții de viață; pe nesimțite aproape.

Și poate că nimeni nu simbolizează mai complet procesul acesta de refacere al noii republici dunărene, ca președintele ei, Dr. Heinisch. Modestie, resemnare, fact desăvârșit, adâncă înțelegere pentru problemele sociale—primele, în ierarhia interesului, în noua Austria,—cu mult mai mult om de construcție pozitivă, decât de „politică”. Este foarte probabil să nu greșesc dacă voi spune că lui Heinisch se datorează în bună parte, faptul că a putut ocoli cu bine stăncile politicii, îndreptându-se spre gospodărie.

N. I.

Va apare:
„CAPRICII”

poezii de Gheorghe Magheru
la Cartea Românească

În numărul viitor: *Atelier*, năvelă de Radu Bouréanu.

